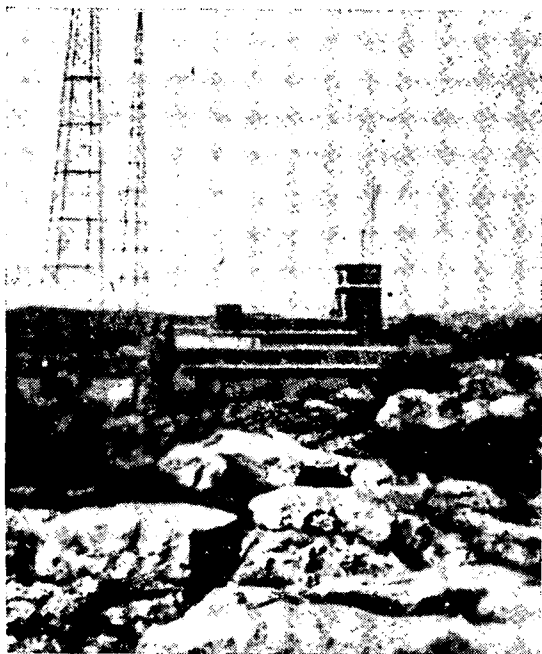


סיפורי קרב רבים ושונים מקצוי תבל ראו אור מעל דפי „מערכות“. עליכן ראינו לנכון להוסיף ולהביא סיפורי קרב גם מישראל, או ליתר דיוק מארץ-ישראל. הפעם — אנו מביאים תיאור פעולה של אחד מארגוני המחתרת.

הפשיטה על תחנת השידור ברמאללה



תחנת השידור ברמאללה

מאת סאיר מ. ציפורי

תחנה נוספת מאותו סוג נמצאת לאורך ציר התנועה בכפר דיר-נזם.

הכונה

כוח המשימה יכבוש את תחנת השידור, יחזיק בה עד גמר השידור וינתק מגע בלי לחבל בתחנה.

השימה

פשיטת לילה ממונעת. ציר התנועה פתח-תקוה-קולה-רנטיס—דיר-נזם—צומת ביר-זית-רמאללה.

כוחות ומשימות

כוח א' (בני פתח-תקוה)

כיתה המורכבת משתי חוליות בנות שלשה אנשים; חימר שה — אקדחים ורימונים. המשימה: פריצה, כיבוש תחנת השידור והחזקה בה עד גמר השידור.

כוח ב' (בני פתח-תקוה)

כיתה בת 10 אנשים; חימושה — אקדחים, תת-מקלעים ורימונים.

המשימה: שיתוק האגף הצפון-מערבי של התחנה, עמדות המשמר מצפון וממזרח לה ותחנת הנוטרים; אבטחת אזור הפעולה.

כוח ג' (בני תל-אביב)

כיתה וחולית מרגמה 3"; חימושה — אקדחים, תת-מקלעים, רימונים, מוקשים נגד-רכב ולוחות עץ מסומרים. המשימה: חסימת ציר הכביש לעבר רמאללה וניטרול המש-טרה.

בשעות אחרי-הצהרים של ה-16 במאי 1944 החלו להתכנס בבית-הספר לבנות „נצח-ישראל“ בפתח-תקוה צעירים מכל קצות הארץ. זקיפים, אשר המתינו בפרוזדור, כיונו את הבאים אל אחד מחדרי הלימוד. מספר המתיצבים הלך וגדל. בשעה 1700, לערך, הושלמה ההתיצבות. בחדר כונסו כ-50 לוחמים. מרביתם צעירים חסרי ניסיון וחלקם לוחמים ותיקים, שפעילות מבצעית רבה מאחריהם. ההתרגשות גדלה. האנשים הסתודדו וניסו לנחש מה מצפה להם, אך מעטה הסודיות טרם הוסר. בשעה 1715 השלך הס בחדר, והנוכחים קמו על רגליהם. נכנס קצין המבצעים של ה-צ"ל. ניתנה הוראה לשבת, ולאחר שהשתרר שקט בחדר, פתח הוא ואמר: „רבותי, הלילה אנו פושטים על תחנת השידור של רמאללה. מטרת הפשיטה — להשתלט על תחנת השידור ולשדר מנשר לעם היהודי ולשל-טונות הבריטיים“.

קצין המבצעים ניגש לפירוט תכנית הפעולה: הוא שירטט על הלוח את מרשם תחנת השידור וסביבתה הקרובה. הסבר הפעולה החל.

ידיעות

תחנת השידור נמצאת מצפון לרמאללה, מזרחית לציר רמא-ללה—ביר-זית. לתחנה שתי כניסות: כניסה ראשית ממערב (כביש ביר-זית), וכניסה משנית ממזרח.

תחנת השידור מוקפת גדר תיל דו-שיפועית. בצדה הדרום-מזרחי נמצאת תחנת נוטרים. אבטחת התחנה בלילה מבוצעת ע"י חמישה זקיפים: שלשה — במזרח ובדרום (הצד האחורי של התחנה) ושנים — בחזית התחנה. ששה אורחים מהיום את סגל עובדי הלילה של התחנה.

תחנת משטרה (מסוג מבצרי הטיגרט) נמצאת דרומית לתחנת השידור במרחק של ק"מ אחד. בתחנה מספר גדול של שוטרים בריטיים ומשוריינים.

כוח ד' (בני ירושלים)

כיתה מוגברת; חימושה — אקדחים, רימונים, מוקשים נגד-רכב ולוחות עץ מסומרים.
המשימה: אבטחת אזור הפעולה מצפון וחסמת הצירים לאחר הנסיגה.

כוח ה' (בני פתח-תקוה)

אחראי לארגון רכב עבור הפשיטה, לחלוקת הנשק, ולטיפול בנשק ובפצועים לאחר החזרה לבסיס היציאה.

שלימה

מפקד הפעולה, קצין המבצעים של ה"אצ"ל, יצטרף אל כוח ב'.

★

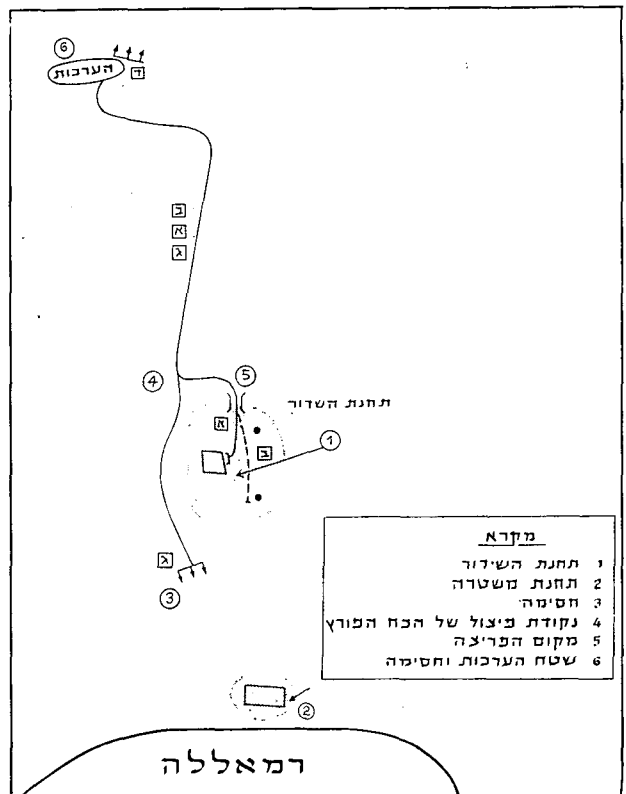
לאחר מתן הפקודה והתדריך הודיעו על מקום בסיס היציאה (שכונת שעריה בפתח-תקוה). הלוחמים התפזרו והחלו להסתנן לעבר בסיס היציאה, מקום בו צוידו והמתינו ליציאה.

השיקולים לתכנון:

● בחירת היעד

אולפן השידור של ממשלת "פלשתינה" היה בעיר החדשה של ירושלים, ותחנת השידור — ברמאללה. האולפן היה קשור אל תחנת השידור, משם שודר החומר. הצנזור ישב בתחנת השידור והיה מסוגל להפסיק את השידור אם החומר לא היה לרוחו. איילכך הוחלט כי שידור המנשר יבוצע ברמאללה.

הרשמי קרב של הפשיטה על תחנת השידור ברמאללה



● דרכי גישה

לרמאללה מובילים 4 צירים עיקריים:

1. ירושלים-רמאללה; כביש סוג א'.
2. שכם-רמאללה; כביש סוג א'.
3. לטרון-בית-סירא-מעלה בית-חורון-רמאללה; כביש ש-חלקו סוג ב' וחלקו סוג ג'.
4. קולה-דיר-ג'ום-רמאללה; דרך סוג ג'.

כל הדרכים שהובילו לרמאללה עברו בשטח המאוכלס ערבים. הישובים העבריים הקרובים ביותר לרמאללה היו עטרות, נוה-יעקב וירושלים; ברור היה, כי בכל מקרה של התקפה יוצבו מרבית החסימות בכיוון זה. איילכך הוחלט לבחור בדרך הגישה הקשה ביותר כדי להשיג גורם הפתעה ואבטחה.

יציאה ראשונה

הכוחות לפשיטה היו צריכים לצאת בשלוש משאיות. אך באותו יום לא שפר חלקם של "גייסי הרכב". רק נהג אחד התפתה להזמנה לנסוע. בשעה 1900 בקירוב הסתבר כי לרשות הלוחמים רק משאית אחת. הוחלט, כי למרות הסיכון, יצא כל הכוח במכונית זו. הלוחמים הצטופפו במכונית כדגים מלוחים, ללא אפשרות של תנועה. נהג המכונית ביקש רשות לנהוג במכוניתו, בגלל ליקויים במנוע המכונית, ורשות זו ניתנה לו. יצאנו לדרך. המשאית, חורקת וגונחת, ניטלה בדרך ההרים הקשה והמשובשת. כאשר הגענו לקרבת דיר-ג'ום נעצרה המכונית, כולה רותחת ומלאה עשן. הנהג ירד, בדק את הרכב והכריז כי איננו מסוגל להמשיך. נערכה בדיקה נוספת של הרכב, ולאחר התייעצות הוחלט לדחות את הפעולה ולנסות לחזור. באורח פלא פעלה המכונית כראוי בדרך חזרה.

הגענו לבסיס לאחר חצות. הנשק הוטמן בסליקים, המכונית שוחררה (לאחר שהנהג קיבל את שכרו והוזהר לא לפצות את פיו). הכוח קיבל הוראה להתפזר, ונקבע מפגש ביום המחרת באחת החורשות בצפון פתח-תקוה.

הביצוע

ביום זה שיחק מזלם של "גייסי הרכב", והחל משעה 1700 החלו להגיע משאיות, שנהגיהן המופתעים התבקשו להניח להגה. בשעה 1730 עמדו שלוש מכוניות בשדרה, מוכנות ליציאה.

בשעה 1800 יצא הכוח לדרכו. הנסיעה עברה ללא תקלות. הכוחות הגיעו לשטח ההיערכות, ירדו מהרכב והתארגנו. בשעה 2200 החלו לנוע לעבר היעד. סדר התנועה היה — ראשון כוח ג', אחריו כוח א', ולבסוף כוח ב'. כוח ד' נשאר במקומו לאבטחת אזור הפעולה והרכב.

החסימות התמקמו והכוח הפורץ התקרב אל הגדר והחל בפריצה.

כיום הביצוע

כוחות א' ו'ב' התקדמו אחר כוח ג' עד לנקודת הפיצול. לאחר חצית הכביש החלה התקדמות שקטה לעבר הגדרות. כוח א' הגיע לקירבת הגדר, התפרס ותפס עמדות. מפקד הכוח וסגנו החלו בפריצת הגדר. כאשר נשמע הצליל של מגורי, התיל,

הנסיגה

תחנת השידור שותקה. על האנטנה הצפונית הונף הדגל הלאומי, והכוחות החלו בנסיגה.

סדר הנסיגה — כוח א', כוח ב' וכוח ג'. הכוחות התארגנו על הרכב. כוח ב' נקבע כמוביל. כוח ד' — מאסף. השדרה החלה לנוע. המרחק בין המכוניות היה כ־300–400 מ'. המאסף עצר מדי פעם ומיקש את הצמתים ואת הכביש כדי להקשות על הרדיפה.

המכוניות נעו בקצב מהיר. כאשר עברו ליד תחנת המשטרה של דיר־נזם, הבחינו בהן וירו וזקוקין. הכוח המשיך בתנועה ללא עיכובים עד לעיקול ראשי־העין. בהגיע כלי־הרכב הראשון לעיקול, הבחין במחסום ובאנשים שעמדו לידו ואותתו לו לעצור. לא היתה כל אפשרות של עקיפה, עצירה, או נסיגה, והנהג (אחד המפקדים) נקט בדרך היחידה שעמדה בפניו ופתח בדהרה קדימה. מיד נפתחה אש על המכונית. הכוח ענה באש, הצליח לפרוץ את המחסום, התקדם כמה קילומטרים, נטש את הרכב ונסוג ברגל. כאשר נשמעו היריות עצרו יתר המכוניות, הכוח שבהן ירד מהרכב וצפה במתרחש. כאשר התברר כי המכונית הראשונה הצליחה להימלט, המשיך הכוח בנסיגה ברגל לעבר נקודת המפגש. עם שחר הגיע הכוח כולו לנקודת הפיזור, הנשק הוטמן והאנשים פוזרו.

לקחי הפשיטה

- בחירת ציר התנועה הקשה ביותר הביאה להפתעה מוחלטת גם במסע ההתקרבות ובמיוחד עם הנסיגה (לקח זה נלקח בחשבון בשעת הפשיטה על כלא עכו).
- הידיעות שהיו בידי הכוח איפשרו פעולה מהירה בעת ההשתלטות על תחנת־השידור.
- חוסר ידיעות על תהליכי העבודה בתוך תחנת־השידור מנע ביצוע המשימה בשלמותה.

★

לקחי פשיטה זו היוו בסיס לתכנון מבצעים בהמשך המאבק נגד השלטונות הבריטיים בארץ־ישראל.

נפתחה אש לעבר הפורצים. השתררה לרגע קט בהלה, אך מיד ניתנה פקודה לא לפתוח באש, ולהשאר בעמדות.

פריצת הגדר נמשכה בקצב מזורז, וכעבור כמה דקות היתה הפירצה מוכנה. ניתנה פקודה לזנק פנימה, ואז החלו כמה פעולות מקבילות. כוח ב' פרץ פנימה והסתער לעבר עמדות הזקיפים ותחנת הנוטרים. כאשר החלה ההסתערות, נמלטו הזקיפים על נפשם, והכוח נערך בעמדות אבטחה. כוח א', במקביל, פרץ לעבר תחנת השידור. הכניסה האחורית היתה פתוחה ולכן השתלט הכוח על התחנה ללא בעיות. הזקיף, שעמד בפתח הראשי ושמע את היריות, רצה לברר מה קרה בתחנת־השידור, עזב את משמרתו, נכנס פנימה ונפל ישר לידי הכוח ללא כל התנגדות.

כוח ג' יצא ראשון מההיערכות ונע לעבר מקום החסימה, הגיע לשם, נערך וחסם את הכביש במוקשים נגד־רכב ובלוחות מסומרים. כעבור כ־15 דקות נראו אורות רכב, הגיעו על הכביש. זקיף התקדם, וכשנוכח כי זו מונית, אותת לה לעצור. היא המשיכה בתנועה, עלתה על המוקשים והושלכה לצדי הדרך. בפרק זמן זה החלו להשמע יריות מכיוון תחנת־השידור. לאחר ההתפוצצות הורגשה תכונה מכיוון המשטרה, וכעבור כמה דקות נראה משורין בריטי היוצא את חצר המשטרה ומתקדם לעבר החסימה; כאשר הגיע המשורין לקרבת המחסום, נפתחה עליו אש. הוא נסוג במקצת, וענה באש. הוחלט להפעיל את המרגמה לעבר המשטרה. עם הפעלת המרגמה, כבו האורות במשטרה, כל תנועה פסקה, ורק חילופי האש עם המשורין נמשכו.

כוח ד' נשאר במקומו, התמקם לחסימה וסובב את הרכב במשעול ההררי לכיוון הנסיגה.

אין אפשרות לשדר

סגל עובדי התחנה רוכזו בחדר המכונות. מפקד הפעולה הצטרף אל הקרין. כאשר נבדקו אפשרויות השידור מהתחנה, הסתבר כי אין אפשרות לשדר ממקום זה אלא לאחר סידורים אשר יימשכו כשעתיים. השעה היתה 2245 בקירוב, ולא היה טעם להמתין לגמר התיקונים. מפקד הפעולה החליט לסגת.